

Kadernota

2017

KADERNOTA 2017

16 mei 2017

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	6
INLEIDING	6
PROGRAMMA 1. BEREIKBAARHEID	14
PROGRAMMA 2. ECONOMISCHE ONTWIKKELING	17
PROGRAMMA 3. RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	18
PROGRAMMA 4. MILIEU	21
PROGRAMMA 6. MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	23
PROGRAMMA 7. ONDERWIJS EN EDUCATIE	31
PROGRAMMA 8. WONEN	32
PROGRAMMA 9. SPORT EN CULTUUR	34
PROGRAMMA 10. VEILIGHEID	35
PROGRAMMA 11. TRANSPARANTE OVERHEID	36
PROGRAMMA 12. ALGEMENE DEKKING EN ONVOORZIEN	37
RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMSTEN	41

VOORWOORD

Onverminderde ambities binnen sluitende begroting

In deze kadernota geven wij aan welke ambities uit ons coalitie-akkoord 'Anders denken, samen doen' prioriteit hebben in het laatste jaar van onze bestuurstermijn. De kadernota beslaat de periode 2017 – 2021; een periode waarin we nog vele ambities willen realiseren. Deze ambities en financiële kaders reiken voorbij de gemeenteraadsverkiezingen, omdat we ze ook op langere termijn van essentieel belang vinden voor onze stad.

In de afgelopen periode is hard gewerkt aan innovaties in het sociale domein, participatie van alle Wageningers, het experimenteren met een andere aanpak van sociale bijstand, een vitale en mooiere binnenstad in een goed bereikbaar Wageningen, de versterking van het economisch ecosysteem en een duurzame toekomst voor Wageningen. In de komende periode blijven we hier volop mee doorgaan. We zijn er trots op dat we deze ambities kunnen uitvoeren met een meerjarig sluitende begroting. Hiervoor zijn helaas wel een aantal ombuigingen noodzakelijk en fasering van de uitvoering van een aantal projecten. Ook zijn we er ons van bewust dat de ruimte beperkt is en we kritisch en alert moeten blijven op uitgaven en risico's.

Om u als lezer mee te nemen in onze afwegingen lichten we eerst de huidige financiële situatie toe. Vervolgens bespreken we onze ambities voor de komende periode. We onderscheiden daarbij: bestuursstijl, ruimtelijk domein, sociaal domein, economisch domein, duurzaam domein en fysiek domein (beheer openbare ruimte).

Ombuigingen

Bij het realiseren van onze ambities, hebben we rekening te houden met de financiële mogelijkheden. Daarbij ontkomen wij niet aan ombuigingen. Behalve concrete voorstellen aan uw raad om de transformatieopgave in het sociaal domein uit te voeren (zie verderop in deze tekst), komen we in deze nota met ombuigingsvoorstellen voor andere programma's van de begroting. Deze zijn nodig om uw raad een voor alle jaren sluitende begroting voor te kunnen leggen.

We worden geconfronteerd met beduidend minder middelen voor de bijstandsuitkeringen (de BUIG-uitkering van het rijk). We kiezen er bij de transformatieopgave voor alle middelen die we voor het sociale domein ontvangen vanaf 2018 ook voor dat domein in te zetten. Voor de algemene middelen betekent dit bij elkaar een structurele afname met € 1,65 miljoen. Andere ontwikkelingen die onvermijdelijk zijn of die we noodzakelijk achten, leveren ook nog een nadeel op van ruim € 6 ton.

We willen de Wageningse principes voor het sociale domein in stand houden, omdat we een duurzame samenleving waarin iedereen kan meedoen van levensbelang vinden. We accepteren dan ook dat we in andere delen van de begroting ombuigingsmaatregelen moeten nemen. Naast de voorstellen voor de transformatieopgave in het sociaal domein is er in de kadernota voor een bedrag van € 1,035 miljoen in 2017 aan ombuigingsvoorstellen opgenomen. Dit bedrag loopt af naar € 6,5 ton in 2021. Het gaat om een flink pakket, waarbij we aan de voorzichtige kant zijn gebleven. We hebben er bewust voor gekozen de naar verwachting fors hogere opbrengst aan precario op kabels en leidingen slechts gedeeltelijk en aflopend in te zetten als dekkingsmiddel.

De ombuigingsvoorstellen die voorliggen zijn divers. Net als in het sociaal domein schrappen we in de eigen huishouding. We gaan werken met een plattere organisatie en aan meer zelforganiserend vermogen in de teams waardoor er minder management nodig is. Ook verlagen we een aantal budgetten structureel, bijvoorbeeld voor papierverbruik en abonnementen.

Daarnaast stellen we voor twee reserves voor (ICT)projecten op te heffen, omdat deze inmiddels zijn afgerond. In het ruimtelijk domein stellen we voor in de uitvoering te faseren in de komende jaren.

Bestuursstijl

Bij ons aantreden hebben we een bestuursstijl gedefinieerd die we als college willen hanteren. Kernprincipes daarbij zijn: de samenleving staat centraal, we zijn actief, open en aanspreekbaar, we hanteren de 'ja, mits' houding en iedereen kan meedoen vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid.

Deze stijl zijn we stapsgewijs gaan hanteren en deze lijn willen we de komende periode voortzetten. Zo gaan we extra accent leggen op de verdere transformatie van de organisatie door de leefwereld van Wageningen meer en meer centraal te plaatsen in ons doen en denken. Werken aan maatwerk geven we verder vorm.

Op de projecten 'Samen Wageningen', 'een toekomstbestendige Stad der Bevrijding', het Groenbeleidsplan en 'Aan de slag met de binnenstad' kijken we trots terug. We gaan dan ook door met dergelijke participatieve projecten en het stimuleren van initiatieven uit de stad. We blijven hierin gericht op innovatie en het verkennen van grenzen om optimaal maatwerk te kunnen leveren. De participatietrajecten voor de uitvoeringsplannen van Samen Wageningen en de uitvoering van de plannen voor de binnenstad zijn voor ons goede voorbeelden.

Meer dan nu, managen we de verwachtingen over en weer de spreken we heldere rollen af voor college, raad, bewoners en andere betrokken partijen. College en raad zoeken hierover actief de dialoog op in de komende periode. Dit is ook van belang bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. We gaan door met zoeken naar wegen om mensen te betrekken die we nu niet via de geëigende kanalen kunnen bereiken. We willen immers zichtbaar en - via verschillende kanalen - bereikbaar zijn. Daarbij biedt de verbeterde gemeentelijke website een geschikt platform. Openheid en aanspreekbaarheid zijn ook belangrijk als zaken niet goed verlopen. Zo hebben we na het ontstaan van een datalek betrokkenen, raad en de Autoriteit Persoonsgegevens actief geïnformeerd. Op deze manier willen we blijven handelen: openheid in alles wat we doen, dus ook als we fouten maken.

Wij werken het denken en handelen vanuit maatwerk (ja, mits) en het samenwerken vanuit de dialoog verder uit. Daarbij tekenen we aan dat een 'ja, mits' houding niet per definitie betekent dat we alle initiatieven honoreren, maar in principe denken we mee vanuit een positieve grondhouding. Deze zoektocht naar gedeelde waarden, belangen en uitvoering vraagt in elk geval van ons als college en organisatie creativiteit, durf en doorzettingsvermogen. In de organisatie hebben we daarom in de afgelopen periode al stappen gezet om de werkwijze meer aangehaakt te krijgen bij de gewenste bestuursstijl. Op een groot aantal dossiers leidde dit daadwerkelijk tot een andere aanpak en ook tot andere vormen van ondersteuning vanuit de gemeentelijke organisatie. Deze ontwikkeling smaakt naar meer. Op dit moment werken we aan een andere rolname van zowel medewerkers (meer zelfstandig) als leidinggevenden (meer faciliterend). Dit leidt tot een ontwikkeling van waaruit wij het aantal leidinggevende functies op het stadhuis geleidelijk aan terugbrengen. Daar zijn wij al mee gestart en de resultaten daarvan treft u aan in de ombuigingsvoorstellen binnen programma 12, Algemene dekking en onvoorzien.

Ruimtelijk domein

De ontwikkeling van de Campus staat in ons bestuursakkoord genoemd als voorbeeld van een maatschappelijke ontwikkeling die de laatste jaren snel gaat. Deze ontwikkelingen vormen ook een basis voor nieuwe kansen en verdienmodellen voor bedrijven en instellingen, zodat meer Wageningers daarvan kunnen profiteren. De komende periode blijven we de ontwikkeling van de Campus stimuleren en faciliteren. Onder meer door de aanleg van een noordelijke ontsluiting.

Voor het verbeteren van de bereikbaarheid van Wageningen werken we goed samen met de provincie Gelderland en een breed samengestelde klankbordgroep. In de afgelopen jaren zijn diverse ontwerpvarianten uitgewerkt, besproken, geraamd en beoordeeld. Ook de uit de samenleving (WGOW) voorgestelde varianten zijn daarbij op tafel gekomen. Inmiddels hebben we de gemeenteraad een voorstel gedaan om één kansrijke variant te selecteren: de variant Campus op maaiveldniveau. Na het besluit van de raad gaan we zo spoedig mogelijk aan de slag om de door de raad vastgestelde variant uit te voeren en uit te werken.

In het kader van Wageningen Beter Bereikbaar streven we ernaar fietsverkeer te bevorderen en te faciliteren. Op basis van de in 2016 vastgestelde Netwerkvisie Mobiliteit werken we de komende tijd aan de bereikbaarheid voor fietsers. Zo staan op de rol: de realisatie van de snelfietsroute Arnhem – Wageningen, het oplossen van het knelpunt in de Tarthorst en het verbeteren van de oversteek van de Nijenoord Allee van en naar de Campus. Ook willen we een extra oversteek 'Kortenoord' aanleggen. In de kadernota hebben we daarvoor een bedrag opgenomen. Samen met de gemeente Ede werken we aan de voorbereidingen van een snelfietsroute tussen de stad Wageningen en NS station Ede Wageningen. Doel is om deze route in 2019 te realiseren met steun van de provincie.

De aantrekkende economie, de nieuwe bestuursstijl en de 'ja, mits' houding hebben de afgelopen jaren geleid tot een forse toename van het aantal ruimtelijke initiatieven in onze stad. De Woningstichting bouwt bijvoorbeeld op het Patrimonium en Torckdael aan woningbouwprojecten in het kader van stedelijke vernieuwing en samen met de bewoners is gewerkt aan een nieuwe toekomst voor de locatie Duivendaal, het Hof van Wageningen en de SNS bank. De komende periode gaan we daarmee in nauw overleg met betrokken partijen verder.

Uit prognoses blijkt dat er in 2021 ruim 14.000 studenten in Wageningen gaan studeren. Op basis hiervan verwachten we een toename van de vraag naar studentenhuisvesting van 2.200 studenten ten opzichte van 2016/ 2017. De nieuwbouw voor studenten die op stapel staat bij de Mouterij, Kirpestein en Costerweg 65 en op de Kop van Kortenoord is niet voldoende om in deze behoefte te voorzien. Het voorziene tekort is ongeveer 1.400 kamers in 2021/ 2022. Op korte termijn bieden we uw raad de notitie "Integrale afweging potentiële locaties voor studentenhuisvesting 2017" aan. Hierin staat welke locaties de gezamenlijk partijen (Idealis, Wageningen UR en gemeente) geschikt vinden om te ontwikkelen voor de periode na 2019/2020.

Ook met het reguliere bedrijfsleven en de haven gaan we aan de slag. Op basis van het revitaliseringsplan Industrierweg e.o., Nudepark en Haven werken we samen met betrokken partijen aan een blijvende kwaliteitsverbetering van het totale gebied. Bij de haven heeft herinrichting onze prioriteit net als de uitplaatsing van grote industriële, niet per se water gebonden, bedrijven. We streven hiermee niet alleen naar economische versterking van de haven maar tevens naar het realiseren van een aantrekkelijk havengebied voor recreatie en op langere termijn wellicht ook natuurontwikkeling.

In een participatief proces zijn de mogelijkheden onderzocht om de Grebbedijk (Deltadijk) te verzwaren opdat deze aan de normen voldoet. Ondertussen is voor het omgevingsproces verkenningsfase 2017-2020 gestart. Deze fase wordt op een participatieve manier, met de omgeving, opgepakt. Samen met andere overheden, bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties verkennen we naast de veiligheidsopgave die er ligt de ruimtelijke kansen op en rondom de Grebbedijk en passen deze waar mogelijk in. Na beoordeling van de kansrijke oplossingsrichtingen wordt een concept voorkeursalternatief opgesteld door experts in overleg met betrokken overheden en vertaald in een ruimtelijk ontwerp.

Economisch domein

Binnen het economisch domein was het versterken van het economisch ecosysteem voor ons een belangrijke missie. Samen met lokale en regionale partijen en provincie zijn we hiermee aan de slag gegaan. Onder meer in Foodvalley verband en met de gemeente Ede via het programma Kennisas. Maar ook door samen met ondernemers van het Business and Science Park op te trekken.

Afgelopen periode hebben we studentenhuisvesting op meerdere plekken mogelijk gemaakt. Met dit alles hebben we het Economisch Ecosysteem uitgebreid en verbeterd. De komst van Unilever kan ook in dat perspectief geplaatst worden. De komende periode blijven we ons inzetten voor de versterking van het Economische Ecosysteem.

De samenwerking in de Regio FoodValley is goed voor Wageningen en de hele regio. Daarom staan we achter de verhoogde inwonerbijdrage voor de periode 2018-2021. Dit bedrag is in de kadernota opgenomen. De succesvolle ontwikkelingen in de samenwerking tussen gemeenten en ondernemers en onderwijs/onderzoek zoals vastgelegd Strategische Agenda 2016-2019 en de Uitvoeringsagenda willen we de komende jaren verzilveren. Geheel in lijn met ons coalitie-akkoord wordt ook de invloed van de raad in deze regionale samenwerking geborgd.

Om de positie van Wageningen als hét kennishart van de Regio FoodValley verder uit te bouwen, faciliteren we waar mogelijk kennisgerelateerde activiteiten. Dit doen we op basis van de Regionale Programmering Werklocaties (RPW). We gaan verder met de verbeterde dienstverlening via het ExPatCenter FoodValley. Met name de internationale werknemers van de bedrijven en instellingen in Wageningen maken hier gebruik van. Ook de nieuwe Internationale School die wij ondersteund hebben, draagt in de toekomst bij aan een beter investeringsklimaat voor (inter)nationale bedrijven en instellingen. De regionale visie Marketing en Acquisitie bouwen we uit en we beoordelen de komende tijd samen met Wageningen UR hoe de ontwikkeling van De Born Oost verder gestalte kan krijgen nu de Business strip op de Campus bijna gevuld is. Dit jaar nog starten we met de revitalisatie van het Business and Science Park, ondermeer via parkmanagement en afstemming en samenwerking met Wageningen Campus.

De komende tijd blijven we investeren in het programma KennisAs om de bedrijvigheid in het kenniscluster Agrofood en Life Sciences te versterken. Daarbij is de nauwe samenwerking met de gemeente Ede en de provincie Gelderland cruciaal; het kennisecosysteem is groter is dan de bedrijfslocaties in Wageningen (kenniscampus Ede en World Food Center Ede) en de slagkracht op het (inter)nationale speelveld wordt vergroot met de inzet van de provincie.

Voor de binnenstad is een visie opgesteld en een uitvoeringsprogramma. De gemeente faciliteert actief de samenwerking tussen partijen en stimuleert partijen om aan te haken. Deze andere manier van werken, biedt de gemeente veel inzicht in een nieuwe manier van samenwerken met burgers, ondernemers en andere belanghebbenden. In 2018 willen we de nieuwe manier van samenwerken met de stad en energie vasthouden en de eerder verzamelde ideeën uitwerken en uitvoeren. Voor de toekomst wordt gewerkt aan de integratie van het uitvoeringsprogramma binnenstad in de dagelijkse uitvoering van beleid. Het SOW is een belangrijke partner in de uitvoering van het programma voor de binnenstad. De SOW heeft zich hier actief aan verbonden. De eerste resultaten zijn reeds zichtbaar. Daarom geven we een extra bijdrage aan het SOW.

In 2019 blijven we samen met ondernemers en andere partijen recreatie en toerisme in Wageningen stimuleren. De samenwerking die we in 2015 zijn gestart met het

Regionaal bureau voor marketing en toerisme (RBT KAN) zetten we voort. Hiermee zetten we de Veluwe, het Rivierengebied en Wageningen bij meerdere (internationale) doelgroepen op de kaart. Via het platform 'Proef Wageningen' blijven we een belangrijk deel van ons gastheerschap vervullen en bezoekers en bewoners wegwijs maken in onze stad. De komende tijd werken we als partner samen met de stichting Liberation Route Europe (SLRE) om Wageningen specifiek als Stad der Bevrijding te vermarkten. Samen met de andere Veluwegemeenten hebben we het doel de Veluwe weer Vakantiebestemming nummer 1 te maken. Daarvoor hebben we het gehele fietsknooppuntennetwerk op de Veluwe verbeterd en pakken we de komende tijd projecten op in het kader van de gebiedsvisie voor de Veluwe.

Duurzaam domein: klimaatneutraal in 2030

De nieuwe economie is een circulaire economie, daarom hebben we in 2016 veel geïnvesteerd om klimaat ook de basis te laten zijn van onze lokale economie. Daarbij richten we ons zowel op parti-

culieren als bedrijven. Met het tekenen van het convenant 'Wageningen Werkt Duurzaam' met het Wageningse Ondernemers Contact (WOC) tijdens de Klimaatconferentie in 2016 heeft een intensieve samenwerking met het bedrijfsleven vorm gekregen. Een belangrijke voorwaarde voor succes.

De ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn blijft fier overeind en daar zetten we onverminderd op in. Met de voorbereidingen voor twee gasloze 'Wijken van de toekomst' loopt Wageningen voorop in Nederland. En de ondertekening van de intentieovereenkomst geothermie zou de doorbraak kunnen betekenen die we hard nodig hebben. Bij grote ambities hoort goed eigen voorbeeld geven. Daarom zijn we volop bezig met het verduurzamen van gemeentelijke panden en schoolgebouwen.

In de afgelopen jaren is volgens plan gewerkt aan uitvoering van het klimaatplan 2013-2016. Een groot succes is de realisatie van veel zonne-energiesystemen op daken; Wageningen is één van de gemeenten die vooroploopt op dit gebied. In 2016 heeft ons dat de nominatie van Solar City opgeleverd. Ook zijn er duurzame nieuwbouwprojecten gerealiseerd, o.a. Kortenoord, op de Campus en Rustenburg en duurzame renovatieprojecten door de Woningstichting.

Het klimaatbeleid komt nu in een nieuwe fase, internationaal, nationaal en lokaal. De urgentie wordt steeds duidelijker, evenals de noodzaak tot versnelling. Ook in Wageningen werken we aan deze versnelling om de ambitie Wageningen Klimaatneutraal in 2030 te realiseren. Daartoe is het nieuwe klimaatplan 2017-2021 opgesteld samen met belangrijke belanghebbenden. Dit klimaatplan wordt dan ook onderschreven door een groot aantal Wageningse bedrijven en instellingen. Het betekent dat er de komende tijd veel nieuwe en ook grote projecten uitgevoerd zullen gaan worden. Een deel van de nieuwe zaken kan binnen het huidige klimaatbudget opgepakt worden. Dat budget is echter niet voldoende voor deze fase van intensivering en versnelling. Grote ontwikkelingen, waarvoor extra middelen nodig zijn, zijn de warmtetransitie (naar een aardgasloze toekomst), verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen, grote duurzame energieprojecten en kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van de klimaatcommunicatie.

Binnen het streven naar Wageningen klimaatneutraal 2030 past het werken aan het thema voedsel. In 2015 hebben we in FoodValley verband een regionale Voedselvisie vastgesteld en in navolging daarvan een uitvoeringsprogramma. Ook werken we aan dit thema samen met lokale partijen. Zo zijn we gestart met het aanbieden van lokale producten in onze eigen bedrijfskantine: als voorbeeld voor scholen, organisaties en bedrijven in onze gemeente. Het programma Jongeren op gezond gewicht (JOGG) en het stimuleren van schooleducatie tuinen passen ook in dit kader. De komende periode zetten we ons in voor eiwittransitie (van vleesconsumptie naar plantaardige consumptie), minder voedselverspilling en het verkorten van de voedselketen. Voor dit laatste ontvangen we een provinciale subsidie. Ook start in samenwerking met studenten van Wageningen University and Research een onderzoek naar stadslandbouw in Wageningen.

Sociaal domein

Decentralisaties: onze ambitie

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Vanaf dag één hebben we dit in Wageningen vernieuwend opgepakt en ambitie getoond. Zo is het Startpunt rondom de inwoners georganiseerd. Medewerkers van de gemeente werken er samen met professionals en vrijwilligers van andere organisaties. De inwoner staat hierbij centraal. We leveren maatwerk en zorgen voor één gezamenlijk plan voor één gezin. We zijn 'Gouden Gemeente' en komen geregeld in het nieuws met onze aanpak die scoort; daar zijn we trots op. Ook trots zijn we op onze lokale en regionale partners. Zij leveren een belangrijke bijdrage en ook zij doen dit vaak via een nieuwe manier van werken.

We willen transformeren en slim werken. We doen dat binnen de 'visie Wageningen' zoals vastgelegd in het coalitieakkoord en het recent door de raad vastgestelde beleidskader Samen Wageningen.

Concreet betekent dit dat we:

- werken volgens de 3 lijnen: normaliseren, voorkomen, innoveren/samenwerken;
- rekening houden met de samenhang tussen verschillende thema's (Jeugd, Wmo, Participatie);
- als gemeente het goede voorbeeld geven waar het gaat om slim werken met weinig 'overhead', nu we dit ook van onze partners vragen;
- deze transformatieopgave laten aansluiten op het proces Samen Wageningen.

Financieel kader

We hebben in het sociaal domein een financiële uitdaging. Korting op het rijksbudget treft ons vanaf 2018 hard. Wageningen gaat er in de nieuwe verdeelmodellen van het Rijk op alle drie de onderdelen (Jeugd, Wmo, Participatie) aanzienlijk op achteruit en staat procentueel op de tweede plaats van gemeenten met de grootste korting. In het verdeelmodel lijkt onvoldoende rekening gehouden met de specifieke kenmerken per gemeente. Voor de gemeente Wageningen bedraagt de taakstelling ruim € 3,5 miljoen. Gezamenlijk met de korting op het rijksbudget uitkeringen (BUIG), bedraagt deze € 4 miljoen.

De VNG constateert dat een aantal gemeenten kampt met forse tekorten binnen het sociaal domein. Wageningen is aangemerkt als gemeente waar het verdeelmodel extra nadelig uitpakt. We pakken dit actief op, samen met andere gemeenten.

Wageningse principes blijven leidend

Bij de voorstellen in deze kadernota blijven de uitgangspunten uit het coalitieakkoord en het beleidskader Samen Wageningen leidend. Concreet houdt dit in dat elke maatregel aansluit bij de principes: problemen voorkomen (preventie, normaliseren), inwoner centraal, samenwerken op basis van vertrouwen en stimuleren van vernieuwende initiatieven. Daarnaast is bekeken hoe de maatregelen bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten, doelen en resultaten zoals vastgesteld in het beleidskader Samen Wageningen.

De toekomstige uitvoering en organisatie van het sociaal domein en hiermee ook het beoogde veranderingsproces krijgt vorm binnen Samen Wageningen. De voorstellen in de kadernota zijn van invloed op de beschikbare budgetten. Dit vraagt van inwoners en samenwerkingspartners (waarvan de gemeentelijke organisatie er een is) een hoge mate van creativiteit, samenwerking en veranderingsbewustzijn.

Gezien de resultaten van het proces tot nu toe hebben we er alle vertrouwen in dat we de transformatieopgave gezamenlijk met onze partners tot een goed einde weten te brengen. Zo kunnen we in 2018 starten met een inhoudelijk en financieel gezond meerjaren uitvoeringsprogramma voor het sociale domein.

Maatregelen

Het samenhangende pakket is per maatregel (kort) beschreven in deze kadernota. Samengevat zijn er drie sporen van maatregelen op hoofdlijnen.

- We geven het goede voorbeeld, werken volgens de principes van transformatie en leggen de eigen organisatie een taakstelling op van 10% van het budget. Dit vullen we concreet in door te bezuinigen op overhead en meer zelf te doen in plaats van extern in te huren.
- Structureel kwam een deel van het rijksbudget voor BUIG-gelden ten gunste van de algemene middelen. Voorstel is dit weer toe te kennen waarvoor het bedoeld is, namelijk het sociaal domein.
- Diverse maatregelen betreffen slimme inrichting, strak contracteren en subsidiëren en stoppen van stapeling van maatregelen.

Met bovenstaande maatregelen houden we de gemeentelijke dienstverlening op niveau én betaalbaar ondanks dat het beschikbare budget afneemt. Uitgangspunt van de voorstellen is dat Wageningen in deze collegeperiode een groot deel van de transformatie gerealiseerd heeft in de periode 2014 – 2016 en doorontwikkeling gewenst is voor de tweede helft 2017 en 2018. Deze voorstellen kennen op korte en middellange termijn een positief financieel effect. Wat we niet begroten, maar waar we wel op rekenen, is dat de forse inzet in Wageningen op preventie, op de lange termijn ook een positief financieel effect zal hebben.

Fysiek domein (beheer openbare ruimte)

In het coalitie-akkoord 'anders werken, samen doen', hebben we vastgelegd zorgvuldig om te gaan met onze groene omgeving. Door bewoners te betrekken bij het groen in de stad en het onderhoud daarvan kunnen we het welzijn van bewoners positief beïnvloeden. Bijzonder trots zijn we dan ook op het Groenbeleidsplan dat samen met de stad is vastgesteld. Op basis daarvan gaan we de komende jaren het openbaar groen vormgeven en onderhouden. In de Tarthorst zijn we inmiddels een pilot gestart waarin we dit nieuwe GBP gaan toetsen en implementeren in de andere wijken. In de kadernota is daar een bedrag voor opgenomen. De komende tijd gaan we door met het stimuleren van burgerinitiatieven opdat er net als in de afgelopen periode meerdere buurtbeheerprojecten ontstaan. In het najaar van 2017 ronden we de bomenkap aan de Veensteeg af.

Onze wegen onderhouden we op basisniveau. Door de komende jaren het onderhoud van wegen efficiënter te faseren, besparen we geld. Dit is terug te zien in de cijfers van de kadernota.

In navolging van een andere manier van afvalinzameling in de laagbouw gaan we de afvalscheiding in de hoogbouw (studentenflats) verbeteren in 2017. Wij verwachten dat hierdoor net als bij de laagbouw veel meer afval gescheiden wordt aangeboden.

Tot slot

We kijken uit naar het komende jaar om samen met de stad voort te bouwen aan de betrokken en duurzame stad die wij willen zijn. We blijven inzetten op de directe zeggenschap van inwoners bij het maken van beleidskaders en de uitvoering van projecten. Op deze manier werken wij aan duurzame relaties met de inwoners van onze stad en de versterking en uitbreiding van onze democratie.

College van burgemeester en wethouders van Wageningen

Mei 2017

INLEIDING

De kadernota maakt deel uit van de Wageningse budgetcyclus. Deze cyclus omvat drie documenten: de kadernota, de programmabegroting en de jaarstukken (de programmarekening). De programmabegroting en de jaarstukken zijn wettelijk verplichte documenten. Dit is geregeld in de Gemeentewet. De kadernota is niet wettelijk verplicht, maar in de Financiële verordening van Wageningen is geregeld dat het college jaarlijks ook dit document uitbrengt.

Doel van de kadernota

De kadernota is bedoeld om de kaders te stellen voor de begroting voor 2018-2021. De kadernota is dus een nota op basis waarvan college en ambtelijke organisatie de nieuwe begroting verder uitwerken. Zij doen dit na vaststelling van de kaders in de raad.

De kadernota geeft aan op welke in- en externe ontwikkelingen de gemeente moet inspelen en wat dat voor het financiële beeld betekent. Die ontwikkelingen kunnen ook tot bijstelling voor 2017 leiden. Na de keuze van de raad wordt de begroting 2018-2021 uitgewerkt.

Opbouw

De programmabegroting is opgebouwd uit 11 programma's en 8 paragrafen. De andere documenten van de budgetcyclus volgen in principe deze opbouw. In de jaarstukken is het wettelijk verplicht alle programma's en paragrafen terug te laten keren. Voor de kadernota geldt die verplichting uiteraard niet, maar ligt het voor de hand van dezelfde opbouw uit te gaan. Het belangrijkste verschil met de jaarstukken is dat in de kadernota de programma's en paragrafen alleen worden opgenomen als er iets over te melden is. Om die reden komen de paragrafen veelal niet of slechts zeer beperkt voor in de kadernota.

Financiële uitkomsten kadernota

De financiële uitkomsten van de kadernota zijn als volgt (bedragen in € 1.000):

FINANCIEEL BEELD (in € 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021
Uitkomst begroting 2017-2021	0	902	1.112	1.796	1.796
<i>Uitkomsten kadernota</i>					
Ontwikkelingen	-499	-1.654	-1.832	-1.848	-1.938
Nieuw beleid	-130	-200	-152	-242	-268
Ombuigingsvoorstellen	1.035	958	927	826	659
Uitkomst na kadernota	406	-896	-1.057	-1.263	-1.547
Nieuwe begrotingsuitkomst	406	6	55	533	249

Voor 2017 was al een onttrekking aan de onbestemde reserve van € 1,3 miljoen begroot. Deze onttrekking valt nu dus € 406.000 lager uit, wat ook positief doorwerkt naar het weerstandsvermogen. De kadernota laat voor alle jaren een sluitende begroting zien.

PROGRAMMA 1. BEREIKBAARHEID

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
minder inkomsten veer	- 45.000	- 25.000			
fietsoversteek Kor- tenoord			- 26.350	- 25.792	- 25.234

Toelichting op de onderwerpen

ONDERWERP:	Minder veerinkomsten door verbetering doorstroming op de A50
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 45.000 structureel vanaf 2017 (nadeel)
<p>In de afgelopen jaren heeft Rijkswaterstaat fors geïnvesteerd in maatregelen op de A50. Als gevolg hiervan is de doorstroming op de A50 sterk verbeterd. Het effect hiervan is dat minder automobilisten gebruik maken van het Lexkesveer. Dit leidt tot een tekort op de inkomsten van € 45.000 structureel. Voor het lopende jaar 2017 kunnen we dit tekort niet opvangen. Voor 2018 willen we een deel van dit tekort opvangen door de tarieven te verhogen. Voor 2019 en verder brengen we het verschil tussen inkomsten en uitgaven in balans door bij de kadernota 2018 te komen met voorstellen om de bedrijfsvoering van het Lexkesveer aan te passen.</p> <p><u>Aanpassen van de tarieven in 2018</u> Het voorstel is om de volgende tariefwijzigingen door te voeren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tarief voetganger van 50 cent naar 60 cent; - tarief fietsers van 80 naar 90 cent; - tarief motoren verhogen van € 1,00 naar € 1,30; - tarief auto's verhogen van € 2,10 naar € 2,20; - nieuw tarief voor bestelbussen, geldt nu tarief auto voor van € 2,10, verhogen naar € 2,40. - 10-rittenkaarten en 40-rittenkaart iets verhogen. <p>Hiermee kunnen we naar verwachting € 20.000 binnen de exploitatie van het Lexkesveer oplossen. De tarieven worden verhoogd per 1 januari 2018. Hiermee blijft een nadeel over van € 25.000 voor 2018.</p> <p><u>Bedrijfsvoering Lexkesveer</u> Als er geen aanvullende maatregelen worden genomen zou een structureel nadeel overblijven. Dat willen wij niet. Daarom zal onderzocht worden welke aanpassingen gedaan kunnen en moeten worden in de bedrijfsvoering van het Lexkesveer om de inkomsten en uitgaven structureel in evenwicht te krijgen. Dit resultaten van dit onderzoek worden gebruikt om voorstellen te doen bij de kadernota 2018. Vanaf 2019 is er geen structureel tekort op het Lexkesveer.</p>	

ONDERWERP:	Fietsoversteek Kortenoord
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 26.350 vanaf 2019
<p>Op 5 juli 2016 heeft uw raad amendement 2A4 aangenomen om onderzoek uit te voeren naar de realisatie van een fietsoversteek. Het onderzoek heeft als resultaat opgeleverd dat met een investering van € 310.000 een veilige fietsoversteek is te realiseren. Hiervoor zijn vanaf 2019 kapitaallasten opgenomen.</p>	

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Nieuw beleid	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
verbeteren veiligheid kruising Costerweg- Troelstraweg				- 14.875	- 14.560
herinrichting Veerдам	0	0	0	0	0
Vorbereidings- enaanlegkosten snel- fietsroute Ede- Wageningen	-21.250	-20.800	-20.350	-62.400	-61.050

Nieuw beleid	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
realiseren van 70 extra parkeerplaatsen aan de Costerweg		0	0	0	0

Toelichting op de voorstellen voor nieuw beleid

ONDERWERP:	Verbeteren veiligheid kruising Costerweg/Troelstraweg
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 14.875 vanaf 2020
<p>Uit ongevallencijfers blijkt dat de kruising Costerweg -Troelstraweg gevaarlijk is. Om de kruising overzichtelijker te maken wordt de aansluiting op het parkeerterrein verlegd, en wordt de oversteekvoorziening voor fietsers en voetgangers verbeterd. Het benodigde investeringsbedrag is geraamd op € 175.000.</p>	

ONDERWERP:	Herinrichting Veerdam
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	budgetneutraal
<p>Op dit moment is de hoofdfietsroute Arnhem-Wageningen in voorbereiding. Daarnaast is ook het groot onderhoud van de Westbergweg in voorbereiding. Een belangrijke schakel binnen dit gebied is de Veerdam. Gezien de technische staat van de Veerdam en de noodzaak om de Veerdam veiliger te maken voor fietsers, is dit een goed moment de Veerdam hierin mee te nemen.</p> <p>Door een integrale aanpak kunnen kosten worden bespaard en kunnen we een optimale aansluiting realiseren op de hoofdfietsroute.</p> <p>Ons voorstel is om het project Nolensstraat te schrappen en dit beschikbare budget te gebruiken voor het project Veerdam. Dit kan budgetneutraal.</p>	

ONDERWERP:	Aanlegkosten Snelfietsroute Ede – Wageningen
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	kapitaallasten vanaf 2020 Vorbereidingskosten vanaf 2017
<p>De gemeente Wageningen heeft als ambitie om de fiets meer aandacht te geven. Dit sluit ook aan bij de ambitie van de gemeente Ede. Ook de provincie Gelderland heeft extra aandacht voor de fiets en wil daarvoor nu (veel) subsidie beschikbaar stellen. De voorwaarde die de provincie stelt aan het beschikbaar stellen van subsidie, is dat er zicht is op realisatie van de gehele route.</p> <p>De gemeente Ede heeft middelen beschikbaar om de Snelfietsroute Ede-Wageningen nu aan te leggen. De planvorming, in samenspraak met burgers en belanghebbenden, is al in volle gang. De gemeente Wageningen is actief betrokken bij het plan- en ontwerpproces.</p> <p>Om voor subsidie in aanmerking te komen moet het gehele aan te leggen traject bekend zijn, ontworpen en geraamd zijn, en moet er zicht op realisatie zijn. De gemeente Ede heeft investeringsmiddelen beschikbaar. Om het Wageningse deel op ontwerpniveau uit te werken en te rammen, is een voorbereidingskrediet nodig. In de nabije toekomst zal een investeringskrediet gereserveerd moeten worden.</p> <p>Onze inschatting is dat het project snelfietsroute Ede-Wageningen op het grondgebied van Wageningen maximaal € 2,1 mln. gaat kosten. De voorbereidingskosten schatten wij in op € 250.000. Het voorbereidingskrediet leidt tot een kapitaallast van € 21.250 vanaf 2017.</p> <p>Het investeringskrediet leidt tot een kapitaallast van € 42.500 vanaf 2020. Hierbij is rekening gehouden met een subsidie van maximaal 70% van de provincie Gelderland. Wij gaan uit van een benodigd investeringsbedrag voor de gemeente Wageningen van € 500.000.</p>	

ONDERWERP:	Realiseren 70 extra parkeerplaatsen aan de Costerweg ter compensatie van het wegvallen van de parkeermogelijkheid op Duivendaal
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	Budgettair neutraal
<p>Uit het parkeeronderzoek noordrand Binnenstad blijkt dat we wegens het wegvallen van de parkeergelegenheid op Duivendaal elders in de stad maatregelen moeten nemen om de weggevallen</p>	

capaciteit op te kunnen vangen. Voor de korte termijn is de maatregel om 70 parkeerplaatsen toe te voegen aan de Costerweg onderdeel van het 'laag hangend fruit' om het tekort van parkeerplaatsen op te kunnen vangen. Voor de lange termijn zijn andere maatregelen nodig die afhankelijk zijn van ruimtelijke ontwikkelingen aan de noordzijde van de Binnenstad. De opbrengsten van betaald parkeren worden op dit moment geschat op € 7.500. We verwachten dat dit voordeel zal oplopen en dat de kapitaallast op termijn gedekt zal zijn. De geringe lasten voor de exploitatie worden opgevangen door de egalisatiereserve. Derhalve is het effect voor de begroting nihil.

Op de locatie Costerweg is helaas vervuiling aanwezig. Voor de aanleg zal vervuild puin moeten worden afgevoerd. Er moet rekening gehouden worden met een eenmalig bedrag van € 150.000 aan extra kosten. Dit kan gedekt worden uit de reserve bodemsanering.

> **WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?**

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Wegen, Straten en Pleinen	60.000	100.000	50.000	0	0
Verkeersmaatregelen	0	35.000	35.000	35.000	0

Toelichting op de ombuigingen

ONDERWERP:	Wegen, Straten en Pleinen
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	
Zie voor de toelichting bij ' wijk- en buurtbeheer' in programma 3.	

ONDERWERP:	Verkeersmaatregelen
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	
Zie voor de toelichting bij ' wijk- en buurtbeheer' in programma 3.	

> **RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA**

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	-45	-25	-26	-26	-25
Nieuw beleid	-21	-21	-20	-77	-76
Ombuigingen	60	135	85	35	0
Voordeel (+) / nadeel (-)	-6	89	38	-68	-101

PROGRAMMA 2. ECONOMISCHE ONTWIKKELING

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Hogere bijdrage Food Valley		- 46.000	- 46.000	- 46.000	- 46.000

Toelichting op de onderwerpen

ONDERWERP:	Hogere bijdrage FoodValley
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 46.000 (structureel nadeel)
In de concept-begroting 2018-2021 van de Regio FoodValley wordt rekening gehouden met een meerjarige hogere bijdrage. Voor Wageningen komt dat neer op een structurele verhoging van € 46.000 (afgerond) vanaf 2018.	

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Uitvoeringskosten SOW	-25.000				

Toelichting op de onderwerpen

ONDERWERP:	Uitvoeringskosten SOW
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 25.000 voor 2017 (nadeel)
Aanvullend op de opbrengsten van de reclamebelasting, willen we de SOW voor 2017 een bijdrage geven van € 25.000.	
We stellen vast dat de SOW een belangrijke bijdrage levert om de binnenstad levendig en vitaal te houden. De SOW kampt momenteel met een tekort door de gelijkblijvende opbrengsten en de stijgende kosten (veroorzaakt door de invoering van de maandelijkse koopzondag, proef Wageningen campagne).	
Voor de toekomst zal de SOW komen met een andere grondslag voor de inning van de reclamebelasting, welke zal leiden tot hogere opbrengsten.	

> WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?

Geen.

> RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	0	-46	-46	-46	-46
Nieuw beleid	-25	0	0	0	0
Ombuigingen	0	0	0	0	0
Voordeel (+) / nadeel (-)	-25	-46	-46	-46	-46

PROGRAMMA 3. RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Wilhelminaweg Noord		- 5.950	- 5.824	- 5.698	- 5.572

Toelichting op de onderwerpen

ONDERWERP:	Wilhelminaweg Noord
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 5.950 vanaf 2018
De functie van de weg is veranderd door de ontwikkeling van het Jan Kopshuis. Hierdoor past de inrichting niet meer bij het huidige gebruik. Dit heeft geleid tot diverse schades aan voertuigen. Gezien de staat van de weg is onderhoud ook noodzakelijk. Daarom wordt voorgesteld de weg te reconstrueren zodat hij voldoet voor het huidige gebruik. Investeringsbedrag € 70.000	

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Nieuw beleid	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
verkeersmaatregelen Ireneschool/Buurtseweg			- 5.500	- 5.408	- 5.291
herinrichting begraafplaats (budgetneutraal)	0				
uitvoeringsprogramma Groenbeleidsplan:					
<i>Uitvoeringsprogramma 970k – 500k uit KennisAs – 80k reserve ecologisch groen = 390k</i>		-33.150	-32.448	-31.746	-31.044
<i>Verhoging kwaliteitsniveau</i>		- 10.000	- 10.000	- 10.000	- 10.000
<i>Vervangingsinvestering groen Roghorst 250k</i>				-21.250	-20.800
<i>Vervangingsinvestering Nude 250k</i>					-21.250
<i>Buurtbeheer nav amen- dement</i>		-5.000	-10.000	-15.000	-15.000
<i>Vergroening wijken die onder de 10% zitten</i>			-5.000	-7.500	-10.000
<i>Herplantplicht</i>			-10.000	-15.000	-20.000

Toelichting op de voorstellen voor nieuw beleid

ONDERWERP:	Verkeersmaatregelen Irene- school/Buurtseweg
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€5.500 vanaf 2019
Door de ontwikkeling van het gebied Ireneschool/Buurtseweg is de huidige verkeerssituatie niet meer toereikend. De in het participatief proces met de buurt voorgestelde maatregelen worden geraamd op €65.000. De investeringskosten worden gekapitaliseerd.	

ONDERWERP:	Herinrichting begraafplaats
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 300.000 –(incidenteel – budgetneutraal)
Om de aantrekkelijkheid van de begraafplaats te vergroten, en de kosten voor het beheer en onderhoud van de begraafplaats structureel laag te houden, zal geïnvesteerd worden in de begraafplaats door een herinrichting. Voor de kosten van de herinrichting is een budget geraamd van € 300.000 inclusief BTW. Het is mogelijk om de incidentele kosten voor de herinrichting uit de voorziening van de begraafplaats te bekostigen. Daarmee is de verbetering van de begraafplaats budgetneutraal.	

ONDERWERP:	Uitvoeringsprogramma Groenbeleidsplan
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	
<p>In het groenbeleidsprogramma is een uitvoeringsprogramma opgenomen. De kosten voor het uitvoeringsprogramma zijn uitgesplitst per activiteit.</p> <p>1 De investeringen in de hoofdgroenstructuur zijn geraamd op € 970.000. Om de kosten te dekken zijn middelen beschikbaar uit het KennisAsbudget (€ 500.000) en wordt uit de reserve 'ecologisch groenbeheer' € 80.000 gebruikt. Vanuit de begroting blijft een investeringsbedrag nodig van € 390.000 hetgeen resulteert in een kapitaallast van € 33.000 vanaf 2018.</p> <p>2 Verhoging kwaliteitsniveau volgens beleid. In het Groenbeleidsplan is vastgesteld dat voor de hoofdgroenstructuur het kwaliteitsniveau wordt verhoogd naar basis. Naast hoofdinvalswegen zit hier ook het BSP en de Campus in. Dit betekent een toename met € 10.000 van het onderhoudsbudget per jaar</p> <p>3 Vervangingsinvesteringen groen in de wijken. Zoals geconstateerd in het Groenbeleidsplan is het groen in de gehele stad verouderd. Het pilotproject Tarthorst loopt. Hierbij zijn de inwoners betrokken. Voor de andere wijken is nog geen reservering in de gemeentelijke begroting opgenomen. De eerstvolgende wijk na de Tarthorst, waar de urgentie hoog is, betreft de wijk Roghorst. Daarna volgt de wijk de Nude. Voorstel is om vanaf 2020 te starten met de Roghorst en hiervoor middelen in de begroting op te nemen. De Nude zal starten vanaf 2020. De kosten voor de Roghorst zijn geraamd op € 250.000.</p> <p>4 Buurtbeheer (conform amendement). We zetten meer in op communicatie over buurtbeheer. We verwachten een toename van de kosten. We nemen hiervoor € 15.000 structureel op vanaf 2020, bovenop het bestaande budget dat wordt uitgegeven aan buurtbeheer.</p> <p>5 Groenfonds. Het groenfonds is te splitsen in twee onderdelen: - We willen de wijken die onder de 10% zitten vergroenen. Hiervoor hebben we middelen nodig. Hiervoor willen we jaarlijks een bedrag in een groenfonds storten. - Om zelf aan de herplantplicht te kunnen voldoen en om extra handhaving op herplantplicht en illegale kap te kunnen doen zijn extra middelen nodig.</p>	

> WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Wegen, straten en pleinen		15.000	15.000	15.000	15.000
Wijk en buurtbeheer	60.000	100.000	100.000	60.000	0

Toelichting op de ombuigingen

ONDERWERP:	Wegen, straten en pleinen
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	
Zie voor de toelichting bij ' wijk- en buurtbeheer'	

ONDERWERP:	Wijk en buurtbeheer
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	
<p>In de openbare ruimte wordt de komende tijd vooral geïnvesteerd in het groene karakter van de stad. Op de andere onderdelen in de openbare ruimte (' wegen, straten en pleinen', ' verkeersmaatregelen' en ' wijk- en buurtbeheer') wordt de komende tijd een pas op de plaats gemaakt. Dit heeft als gevolg dat in die periode de volgende zaken vervallen of verminderen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de klussenlijst - quick-wins - extra impuls kwaliteit (verwijderen kauwgom, hondenpoep) 	

- het extra verwijderen van eendenkroos in de stadsgracht

Vanaf 2021 wordt een deel van de budgetten weer op niveau gebracht.

> **RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA**

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	0	-6	-6	-6	-6
Nieuw beleid	0	-48	-73	-106	-133
Ombuigingen	60	115	115	75	15
Voordeel (+) / nadeel (-)	60	61	36	-37	-124

PROGRAMMA 4. MILIEU

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Heffing en Inning afvalstoffenheffing en rioolheffing	0	0	0	0	0
Uitvoering klimaatplan 2017-2020:					
<i>Warmteplan</i>		-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
<i>CO2-reductie bedrijven</i>	-10.000	-39.250	-45.000	-40.000	-35.000
<i>Zonne-energie</i>	- 10.000	- 25.000	- 25.000	- 25.000	- 25.000
<i>Communicatie Klimaat en duurzaamheid</i>	- 15.000	- 30.000	- 30.000	- 30.000	- 30.000

Toelichting op de onderwerpen

ONDERWERP:	Heffing en inning afvalstoffen- en rioolheffing
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	Nihil
<p>In 2016 is gewerkt aan de overgang van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing en rioolheffing van Vitens naar de gemeente Wageningen. In 2017 zijn deze heffingen voor het eerst via de gecombineerde aanslag opgelegd. Zoals eerder in het raadsvoorstel is aangegeven, is nog wel sprake van projectkosten in 2017. Deze bedragen € 90.000, hetgeen € 15.000 hoger is dan eerder verwacht. De kosten kunnen ten laste van de exploitatie voor afval en riolering worden gebracht.</p> <p>Voorts dient structureel capaciteit voor de uitvoering worden vrijgemaakt. De kosten hiervoor zijn € 35.000. Tegenover dit nadeel staat eenzelfde vrijval (voordeel) van de vergoeding die jaarlijks aan Vitens werd betaald.</p>	

ONDERWERP:	Uitvoering klimaatplan 2017 – 2020
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	
<p>We hebben bepaald hoeveel middelen we nodig hebben om voor de komende 4 jaar het Uitvoering Klimaatplan 2017 - 2020 te kunnen realiseren. Het uitvoeringsplan klimaat voorziet in Energieadvies particulieren, duurzaamheidsleningen, wijken van de toekomst, Wageningen Werkt Duurzaam, communicatie en monitoring.</p> <p>De kosten per deelproject zijn opgenomen, waarbij de te verwachten subsidie al is afgetrokken.</p>	

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Voedselbeleid	0	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000

Toelichting op de onderwerpen

ONDERWERP:	Voedselbeleid en uitvoering
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 50.000 nadelig vanaf 2018
<p>Op dit moment werkt Wageningen op het gebied van Voedsel samen in de Regio FoodValley. Ten opzichte van Ede (met ongeveer 5fte) heeft Wageningen op dit moment 0,33 fte aan uren inzet. Deze ureninzet eindigt per 1 juli 2017. Om de huidige lokale ambitie te blijven voortzetten is structureel € 50.000 nodig. Door deze inzet kan maximaal gebruik worden gemaakt van de regionale samenwerking.</p> <p>Om een grote bijdrage te leveren aan het klimaatneutraal maken van Wageningen is eiwittransitie een belangrijk onderdeel. Een grote reductie van de uitstoot van CO₂ is haalbaar door meer mensen minder vlees en meer plantaardig te laten eten.</p>	

De gemeente Wageningen heeft begin mei 2017 een POP3-subsidie (50% provincie/50% EU) ontvangen met als doel een samenwerking te realiseren tussen de gemeente en een lokale partij om gezamenlijk de voedselketen te verkorten "van boer tot bord". De subsidie is expliciet bestemd voor ureinzet. Een voedselcoördinator is essentieel om dit project te doen slagen.

> **WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?**

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Waterkering, afwatering en landaanwinning	50.000	70.000	70.000	70.000	10.000

Toelichting op de ombuigingen

ONDERWERP:	Waterkering, afwatering en landaanwinning
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	
<ul style="list-style-type: none"> Het extra verwijderen van eendenkroos in de stadsgracht wordt niet meer uitgevoerd, hierdoor neemt de waterkwaliteit af (minder zuurstof in het water) en dit heeft een negatief cosmetisch effect. 10 K structureel. 40K aanbestedingsvoordeel op aanbesteding baggeren 2017 1 keer baggercyclus vertragen 3 x 60K, klein risico op vermindering waterkwaliteit 	

> **RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA**

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	-35	-144	-150	-145	-140
Nieuw beleid	0	-50	-50	-50	-50
Ombuigingen	50	70	70	70	10
Voordeel (+) / nadeel (-)	15	-124	-130	-125	-180

PROGRAMMA 6. MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

TRANSFORMATIEOPGAVE VOOR HET SOCIAAL DOMEIN

Inleidend

In deze kadernota staat een pakket aan samenhangende transformatievoorstellen en maatregelen. Met de voorstellen zoals gepresenteerd houden we de gemeentelijke dienstverlening op niveau en betaalbaar, rekening houdend met het beschikbare afnemende budget. Uitgangspunt van deze voorstellen is het gegeven dat Wageningen in deze collegeperiode een groot deel van de transformatie gerealiseerd heeft in de periode 2014 – 2016 en doorontwikkeling gewenst is tweede helft 2017 en 2018. Deze voorstellen kennen op korte en middellange termijn een positief financieel effect. Wat we niet begroten, maar waar we wel op rekenen, is dat de forse inzet in Wageningen op preventie, op de lange termijn ook een positief financieel effect zal hebben.

Decentralisaties en onze ambitie

In 2012 is aan het beleid maatschappelijke ondersteuning (MO), samen met de maatschappelijke partners, een nieuwe invulling gegeven. Dit heeft geleid tot meer en betere samenwerking tussen de lokale partners op het gebied van preventieve hulp en welzijn.

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Vanaf dag één hebben we dit in Wageningen vernieuwend opgepakt. Wageningen toont ambitie in het sociale domein. Zo is het Startpunt rondom de inwoners georganiseerd. Medewerkers van de gemeente werken er samen met professionals en vrijwilligers van andere organisaties. De inwoner staat hierbij centraal. We leveren maatwerk. En zorgen voor één gezamenlijk plan voor één gezin. We zijn gouden gemeente en komen geregeld in het nieuws met onze aanpak die scoort; daar zijn we trots op. Ook trots zijn we op onze lokale en regionale partners. Zij leveren een belangrijke bijdrage en ook zij doen dit veelal via een nieuwe manier van werken.

We willen transformeren en slim werken. We doen dat binnen de 'visie Wageningen' zoals vastgelegd in het bestuursakkoord en het recent door de Raad vastgestelde beleidskader Samen Wageningen. Concreet betekent dit dat we:

- werken volgens de 3 lijnen normaliseren, voorkomen, innoveren/samenwerken;
- rekening houden met de samenhang tussen verschillende thema's (jeugd, Wmo, participatie);
- als gemeente het goede voorbeeld geven waar het gaat om slim werken met weinig 'overhead', nu we dit ook van onze partners vragen;
- deze kadernota laten aansluiten op het proces Samen Wageningen.

Financieel kader

We hebben in het sociaal domein een financiële uitdaging. Korting op het rijksbudget treft ons hard. Wageningen gaat er in de nieuwe verdeelmodellen op alle drie de onderdelen (Jeugd, Wmo, Participatie) aanzienlijk op achteruit en staat procentueel op de tweede plaats van gemeenten met de grootste korting. In het verdeelmodel lijkt onvoldoende rekening gehouden met de specifieke kenmerken per gemeente

De VNG constateert dat een aantal gemeenten kampt met forse tekorten binnen het sociaal domein. Wageningen is aangemerkt als gemeente waar de herverdeling op basis van het objectief verdeelmodel extra nadelig uitpakt.

In onderstaande tabel is een geprognosticeerd tekort in het sociaal domein van circa € 3,7 miljoen structureel zichtbaar. Dit tekort was bij de begroting 2017 € 3 miljoen. Echter door een verslechtering van de BUIG-gelden en een nadeel in de aanbesteding huishoudelijke hulp loopt het tekort op.

	2017	2018	2019	2020	2021
Transformatie-opgave in begroting 2017-2020 vastgesteld door raad	-3.561.375	-2.977.475	-2.995.138	-2.949.706	-2.949.706
Ontwikkelingen Sindsdien:					
Sociale Zekerheid, gebundelde uitkering (BUIG) lager budget 2017		-550.000	-550.000	-550.000	-550.000
Decembercirculaire Algemene uitkering Decentralisatie Jeugdzorg	29.000	58.000	58.000	58.000	58.000
Decembercirculaire Algemene Uitkering Armoedebestijding Kinderen	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000
Decembercirculaire Algemene Uitkering Armoedebestijding Ouderen	9.000	9.000			
Bijzondere bijstand armoedebestrijding te hoog geraamd	139.000	139.000	139.000	139.000	139.000
Aanbesteding Huishoudelijke hulp		-481.000	-481.000	-481.000	-481.000
Totaal	-3.256.375	-3.674.475	-3.701.138	-3.655.706	-3.655.706

Wageningse principes blijven leidend

Bij de voorstellen in deze kadernota zijn de Wageningse uitgangspunten uit het bestuursakkoord en het beleidskader Samen Wageningen leidend. Concreet houdt dit in dat elke maatregel aansluit bij de principes: Problemen voorkomen (preventie, normaliseren), inwoner centraal, samenwerken op basis van vertrouwen en stimuleren van vernieuwende initiatieven. Daarnaast is bekeken hoe de maatregelen bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten, doelen en resultaten zoals vastgesteld in het beleidskader Samen Wageningen.

De toekomstige uitvoering en organisatie van het sociaal domein en hiermee ook het beoogde veranderingsproces krijgt vorm binnen Samen Wageningen. De voorstellen in de kadernota zijn van invloed op de beschikbare budgetten. Dit vraagt van inwoners en samenwerkingspartners (waarvan de gemeentelijke organisatie er een is) een hoge mate van creativiteit, samenwerking en veranderingsbewustzijn.

Gezien de resultaten van het proces tot nu toe hebben we er alle vertrouwen in dat we de transformatie-opgave gezamenlijk met onze partners tot een goed einde weten te brengen. Zo kunnen we in 2018 starten met een inhoudelijk en financieel gezond meerjaren uitvoeringsprogramma voor het sociale domein.

Overzicht

Het samenhangende pakket is per maatregel (kort) beschreven in deze kadernota. Samengevat zijn er drie sporen van maatregelen op hoofdlijnen:

- We geven het goede voorbeeld, werken volgens de principes van transformatie en leggen de eigen organisatie een taakstelling op van 10% van het budget. Dit vullen we concreet in door te bezuinigen op overhead en meer zelf te doen in plaats van extern in te huren;
- Structureel kwam een deel van het rijksbudget voor BUIG-gelden ten gunste van de algemene middelen. Voorstel is dit weer toe te kennen waarvoor het bedoeld is, namelijk het sociaal domein;
- Diverse maatregelen betreffen slimme inrichting, strak contracteren en subsidiëren en stoppen van stapeling van maatregelen.

> HOE WILLEN WE DE TRANSFORMATIEOPGAVE GAAN INVULLEN?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Taakstelling		-3.674.475	-3.701.138	-3.655.706	-3.655.706
Maatregelen:					
1. Differentiatie begeleiding		170.000	170.000	170.000	170.000
2. Rekenmethode overhead		150.000	150.000	300.000	300.000
3. Aanpassing bijzondere bijstand inrichting		25.000	25.000	25.000	25.000

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
tingskosten					
4. Slimmer werken door eenmalige vraagverheldering Wmo en Participatiewet		60.000	60.000	60.000	60.000
5. Slimmer werken voorliggende wetgeving		105.000	105.000	105.000	105.000
6. Zelf uitvoeren lichte hulp en ondersteuning		95.000	95.000	95.000	95.000
7. Aanpassing bedrijfsvoering/interne organisatie		350.000	350.000	350.000	350.000
8. Efficiënter werken Kernteam		75.000	75.000	75.000	75.000
9. Effectiever subsidiëren sociaal domein		400.000	400.000	400.000	400.000
10. Strakkere sturing declaraties begeleiding jeugd en wmo		505.000	505.000	505.000	505.000
11. Vervallen regeling chronisch zieken en gehandicapten		350.000	350.000	350.000	350.000
12. PGB tarieven aanpassen naar advies Per Saldo		268.000	268.000	268.000	268.000
13. Cliëntondersteuning Mee regionaal inkopen		59.000	59.000	118.000	118.000
14. Geormerkt geld sociaal domein terug naar sociaal domein		1.650.000	1.650.000	1.650.000	1.650.000
15. Re-integratietrajecten Participatiewet		100.000	100.000	100.000	100.000
16. Maatwerkfonds		Neutraal	Neutraal	Neutraal	Neutraal
Totaal maatregelen		4.362.000	4.362.000	4.571.000	4.571.000
Effect op begroting		687.525	660.862	915.294	915.294

Voorstel is om het positieve saldo volledig binnen het sociaal domein te houden, door verder te investeren in de transformatieagenda en in te zetten voor aanvulling van de reserve transitie.

Toelichting

ONDERWERP:	1. Differentiatie begeleiding
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 170.000
<p>Voorgesteld wordt om variaties te hanteren in de ambulante begeleiding als het gaat om situaties waarin vanuit de oude (awbz) situatie standaard zware, specialistische begeleiding werd toegekend tegen uitsluitend een hoog tarief. We gaan criteria toepassen in de toekenning van reguliere vs. specialistische begeleiding. Uitgangspunt is de individuele behoefte van de inwoner en het leveren van maatwerk. We maken het mogelijk dat een inwoner binnen één traject zowel lichte als zware begeleiding kan krijgen. De besparing zit in de vervanging van een bepaald aantal uren zware begeleiding tegen een hoog tarief door uren lichte begeleiding voor een lager tarief. Tijdens de reguliere voortgangsgesprekken tussen inkoop en aanbieders wordt dit besproken, vastgelegd en wordt toegezien op de naleving.</p>	

ONDERWERP:	2. Rekenmethode overhead
------------	---------------------------------

FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 150.000
<p>De huidige uurtarieven van zorg- en welzijnsorganisaties zijn gebaseerd op de historische bedrijfsvoering/'oude' staande organisatietypen. Voorgesteld wordt om samen met betrokken organisaties binnen Samen Wageningen een verkenning uit te voeren op een aantal algemene bedrijfsvoeringstaken. We hanteren een rekenmethode voor overhead en krijgen in beeld uit welke onderdelen de kostprijsberekening van het uurtarief bestaat. Uitgangspunt is dat organisatie- en bedrijfsvoeringskosten die geen betrekking hebben op zorg en ondersteuning voor de Wageningse inwoner, niet worden meegenomen in de kostprijsberekening. De besparing is gebaseerd op de verlaging van het percentage overhead in de kostprijs.</p> <p>De uitwerking van dit voorstel komt terug in een aanpassing van de Wmo verordening, gebaseerd op de AMvB 2017/55 'kostprijsberekening reëel tarief Wmo-diensten'.</p>	

ONDERWERP:	3. Aanpassing bijzondere bijstand inrichtingskosten
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 25.000
<p>De huidige regeling voor bijzondere bijstand voor inrichtingskosten is gebaseerd op een financiële vergoeding aan inwoners om nieuwe duurzame gebruiksgoederen aan te kunnen schaffen (witgoed, meubels). Voorgesteld wordt de regeling te transformeren naar het verstrekken van tweedehands meubels en (via een collectief contract met een Wageningse ondernemer) witgoed, beide in natura. De meubels kunnen verkregen en opgeknapt worden middels (de reeds bestaande) samenwerking tussen het Emmaus en het Werkpunt, waar bijstandsccliënten werknemersvaardigheden trainen en werkervaring opdoen. De besparing is gebaseerd op de lagere prijs voor tweedehands artikelen, pakketkorting voor witgoed en de te verwachten daling in het aantal aanvragen (gezien de keus voor tweedehands). Een deel van de besparing wordt ingezet voor de extra uitvoeringskosten als gevolg van productie en uitgifte van tweedehands meubels, uitgifte witgoed en het begeleiden van de bijstandsccliënten. Op de lange termijn besparen we door uitstroom van bijstandsccliënten en vanwege de bijdrage aan het verminderen en hergebruik van afval.</p>	

ONDERWERP:	4. Slimmer werken door eenmalige vraagverheldering Wmo en Participatiewet
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 60.000
<p>Consulenten voeren keukentafelgesprekken wanneer een inwoner zich meldt voor hulp en ondersteuning. Voorgesteld wordt om indien de inwoner al bekend is bij een andere (zorg)aanbieder of een klantmanager en er heeft een integrale vraagverheldering plaatsgevonden dat de consulent zich voor de beoordeling van de gevraagde maatwerkvoorziening baseert op deze informatie. Waar nodig wordt telefonisch aanvullende informatie opgevraagd. De hulp komt hierdoor sneller op gang en het scheelt de consulent tijd. De besparing is gebaseerd op de vermindering van uren voor de consulent (1 fte).</p>	

ONDERWERP:	5. Slimmer werken voorliggende wetgeving
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 105.000
<p>We gaan strakker toezien op het inzetten van voorliggende voorzieningen vanuit andere wetgeving en inwoners en samenwerkingspartners hierover informeren.</p> <p>Voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Zvw is voorliggend als het gaat om ambulante specialistische begeleiding als onderdeel van een behandeling. - De Wlz is voorliggend als het gaat om begeleiding en begeleiding bij langdurige en permanente zorg. - De Zvw (aanvullend pakket) is voorliggend als het gaat om behandeling en therapie - De Zvw (aanvullend pakket) is voorliggend als het gaat om ondersteuning van de Mantelzorger/respijtzorg. <p>De besparing is gebaseerd op het verminderen van de hulp en ondersteuning jeugd (1% totaal budget) en Wmo (3% van het budget).</p>	

ONDERWERP:	6. Zelf uitvoeren lichte hulp en ondersteuning Jeugd en Wmo
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 95.000
<p>Voorgesteld wordt dat startpuntconsulenten waar mogelijk zelf lichte hulp en ondersteuning gaan uitvoeren in plaats van de benodigde hulp, ook als deze licht van aard is, standaard bij een externe aanbieder neer te leggen. Voordeel voor de inwoner is dat één contactpersoon de situatie goed in beeld heeft en direct kan schakelen indien er meer nodig is. Daarnaast wordt voorgesteld</p>	

dat startpuntconsulenten meer outreachend te werk gaan om inwoners actief op te zoeken, met name de inwoners die zorg mijden. Zo worden meer signalen opgevangen, kan er sneller preventief en licht gehandeld waardoor (op termijn) de vraag naar specialistische hulp zal verminderen. De besparing op korte termijn is te vinden in het lagere uurtarief van startpuntconsulenten in vergelijking met het uurtarief van een externe zorgaanbieder.

ONDERWERP:	7. Aanpassing bedrijfsvoering/interne organisatie
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 350.000
<p>De gemeente roept op aan samenwerkingspartners in het sociaal domein om de zorg te organiseren tegen lagere kosten en geeft hierbij zelf het goede voorbeeld. Het huidige budget voor personeelskosten is ca 5 miljoen per jaar. Het voorstel is om 10% te besparen, à € 500.000. Daarvan komt € 350.000 ten gunste van dit programma en € 150.000 in programma 12 (bij Aanpassing managementstructuur). We bereiken dit door de organisatie door te ontwikkelen naar een platte en lenige organisatie, die uitgaat van de kracht en professionaliteit van de eigen medewerker. Daarnaast gaan we materiële budgetten (waarmee extern personeel mee wordt bekostigd) omzetten naar personele formatie tot de gewenste verhouding 80 % (vaste formatie) - 20 % (flexibele schil).</p>	

ONDERWERP:	8. Efficiënter werken Kernteam
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 75.000
<p>Uit de ervaring van de afgelopen jaren blijkt dat het aantal professionals in het kernteam van vijf teruggebracht kan worden naar drie. Er blijft voldoende deskundigheid geborgd aangezien er bij elke casus de reeds betrokken professionals aansluiten. Daarnaast kan de procesregisseur, die nu ingehuurd wordt, in vaste dienst worden genomen. Dit levert jaarlijks een voordeel op van € 75.000.</p>	

ONDERWERP:	9. Effectiever subsidiëren sociaal domein
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 400.000
<p>De gemeente verleent voor 4 miljoen subsidie in het sociaal domein. Voorgesteld wordt aan de partners in het sociaal domein om de activiteiten effectiever en efficiënter in te richten. Door de resultaten van de afgelopen jaren tegen elkaar af te wegen wordt duidelijk welke activiteiten meer en minder succesvol zijn geweest. Daarbij is het zaak om rekening te houden met de kosten van een activiteit ten opzichte van de baten. We verwachten 10% te besparen op het totale budget door afscheid te nemen van de minder effectieve (en in verhouding duurdere) activiteiten, de uitvoering zo slim en efficiënt mogelijk in te richten en door de werkzaamheden zorgvuldig op elkaar af te stemmen en daarbij samen te werken met tweede en derde lijnpartners en indirecte partners zoals de zorgverzekeraars.</p>	

ONDERWERP:	10. Strakkere sturing declaraties begeleiding jeugd en wmo
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 505.000
<p>In de praktijk blijkt het voor te komen dat er kosten voor begeleiding worden gefactureerd die niet geleverd zijn. Bijvoorbeeld tijdens een vakantieperiode, waarbij de inwoner liever niet te maken heeft met een vervanger. Daarnaast komt het voor dat er bij de start van - en richting het einde van een zorgtraject extra administratieve werkzaamheden worden gefactureerd terwijl dit eigenlijk onderdeel is van het uurtarief. De afspraken in de leveringscontracten in IAS bieden voldoende mogelijkheden om vanaf heden strakker te sturen op declaraties begeleiding jeugd en wmo. Voorgesteld wordt om in de periodieke voortgangsgesprekken tussen gemeente en zorgaanbieder te stellen dat alleen daadwerkelijk geleverde zorguren kunnen worden gedeclareerd en dat voor administratieve werkzaamheden geen extra tijd gerekend kan worden. De besparing is gebaseerd op 10% van het budget (€ 3,2 miljoen) voor ZIN Wmo begeleiding en 5% van het budget (€ 4,7 miljoen) voor ZIN Jeugd (omdat bij jeugd vaak gewerkt wordt met DBC's en minder wordt gedeclareerd op basis van geleverde uren). Het financieel voordeel wordt gerealiseerd door strakke sturing en handhaving door een data-analist op uitvoering van de gemaakte afspraken.</p>	

ONDERWERP:	11. Vervallen regeling chronisch zieken en gehandicapten
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 350.000
<p>Met ingang van 1 januari 2015 heeft Wageningen, naast de uitbreiding van het pakket van de collectieve ziektekostenverzekering, een eigen lokale regeling chronisch zieken en gehandicapten</p>	

ingevoerd. Dit houdt in dat als iemand chronisch ziek en/of gehandicapt is en een inkomen heeft beneden de 130% van het sociaal minimum een bedrag van 385 euro per jaar kan ontvangen. Veelal wordt dit bedrag gebruikt om het eigen risico vanuit de Zorgverzekeringswet te betalen. Voor gezinnen die gebruik maken van het aanvullende pakket 3 van de CAZ (bij Menzis) geldt dat het eigen risico is verzekerd. Gezinnen die gebruik maken van de lokale regeling én pakket 3 van de CAZ ontvangen 385 per jaar én hoeven geen eigen risico te betalen. De CAZ kent ruime vergoedingen en bevat diverse cursussen zoals gezondheidstrainingen in brede zin, stoppen met roken, het leren omgaan met ziekten, sportactiviteiten onder deskundige begeleiding, etc. en past hierdoor goed binnen de uitgangspunten van Samen Wageningen. Voorgesteld wordt om de lokale regeling chronisch zieken en gehandicapten te laten vervallen omdat de CAZ de aangewezen voorliggende voorziening is. Inwoners die nu gebruik maken van de lokale regeling en nog niet van de CAZ worden bij afschaffing van de regeling actief gestimuleerd over deelname aan de CAZ. Als vangnet blijft de bijzondere bijstand van kracht. Kanttekening: door afschaffing van de lokale regeling chronisch zieken en gehandicapten zal het gebruik en daardoor de kosten van de CAZ mogelijk stijgen.

ONDERWERP:	12. PGB tarieven aanpassen naar advies Per Saldo
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 268.000
<p>De huidige PGB tarieven jeugdhulp en Wmo zijn gekoppeld aan de tarieven voor Zorg in Natura. De hoogte van het PGB is gelijk aan 100% van de goedkoopste adequate voorziening in natura. Deze tarieven ZIN liggen in Wageningen zijn over het algemeen hoger dan de gemiddelde tarieven in Nederland en de PGB tarieven hiermee ook.</p> <p>Per Saldo is de landelijke vereniging van en voor budgethouders PGB. Per Saldo geeft geen advies over de exacte hoogte van de PGB's maar adviseert een aantal uitgangspunten te hanteren. Wanneer we deze uitgangspunten volgen is een besparing mogelijk, voornamelijk op niet bestaande overhead. Voorgesteld wordt het advies van Per Saldo op te volgen en de huidige PGB tarieven te verlagen. De budgethouder ontvangt nog steeds voldoende budget om de gewenste ondersteuning in te kopen. Met de uitwerking van de AMvB 2017/55 (zie ook voorstel 2) wordt de aanpassing van de tarieven in relatie gebracht met de berekening van reële kostenprijs/uurtarieven. Mochten er belangrijke maatschappelijke initiatieven hierdoor in de problemen komen, zal maatwerk worden toegepast.</p>	

ONDERWERP:	13. Cliëntondersteuning Mee regionaal inkopen
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 59.000 - € 118.000
<p>De formele en informele cliëntondersteuning wordt versterkt door een generalistisch team in te richten dat als aanspreekpunt voor de inwoner fungeert. Dit team zal outreachend te werk gaan en al vanaf de start van de hulpvraag de inwoner ondersteunen door het geven van informatie, advies, verhelderen van de vraag en, waar nodig, de toeleiding naar zorg en is gericht op een snelle doorlooptijd. MEE voert op dit moment de verplichte onafhankelijke cliëntondersteuning uit en wordt hiervoor gesubsidieerd. MEE heeft tevens een trekkersrol in de genoemde transformatie van de cliëntondersteuning. Voorgesteld wordt MEE met ingang van 2018 te financieren op grond van de regionale inkoop tarieven. De regionale inkoop tarieven zijn ca 40% lager dan de tarieven waarvoor nu gesubsidieerd wordt. Het budget voor MEE wordt met dit voorstel fasegewijs teruggebracht met 20% (2018 en 2019) tot 40% (2020 en 2021).</p>	

ONDERWERP:	14. Geoormerkt geld sociaal domein terug naar sociaal domein
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 1.650.000
<p>Het sociaal domein is in Wageningen financieel een gesloten systeem. Reden hiervoor is, dat er op de budgetten van de nieuwe taken (drie decentralisaties) forse kortingen plaatsvinden. Door het vormen van een reserve in de afgelopen jaren kunnen deze tekorten tijdelijk opgevangen worden. Positieve en negatieve resultaten verrekenen we met deze reserve. Binnen het gesloten systeem vallen alle taken en voorzieningen in het kader van de Participatiewet, Minimabeleid, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd.</p> <p>In de voorgaande jaren is minder aan uitkeringen uitgegeven dan was begroot. In de Kadernota's 2015 en 2016 is de begroting van het sociale domein verminderd met € 1,6 miljoen. Dit bedrag is ingezet voor andere programma's in Wageningen. Voorgesteld wordt om het bedrag vanaf 2018 weer terug te laten vloeien en het budget voor het sociaal domein op te hogen met 1,6 miljoen. De tekorten die hierdoor binnen andere programma's ontstaan, zullen moeten worden opgevangen door bezuinigingsvoorstellen buiten het sociaal domein.</p>	

ONDERWERP:	15. Re-integratietrajecten Participatiewet
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 100.000
<p>Binnen het uitkeringsbestand zijn er mensen die al diverse trajecten hebben doorlopen en waarbij er een maximale inspanning is geleverd en de ontwikkelingsruimte van de klant volledig is benut. Inzet van een re-integratietraject heeft niet tot gevolg dat een klant zich verder ontwikkeld en stijgt op de participatieladder. Voorgesteld wordt om klanten waarvan duidelijk is dat zij geen mogelijkheden meer hebben om te stijgen op de participatieladder geen re-integratietrajecten meer in te zetten maar hen te begeleiden naar een voorziening die stabiliteit bevordert zoals dagbesteding, inloopactiviteiten of, indien haalbaar, vrijwilligerswerk. De inschatting is dat dit voor ca 50 mensen binnen het uitkeringsbestand van 800 geldt. Bij een gemiddelde trajectprijs van € 2.000 levert dit een besparing op van € 100.000.</p>	

ONDERWERP:	16. Maatwerkfonds
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ - 100.000 en + 2 x € 50.000. per saldo € 0
<p>Voorgesteld wordt om een maatwerkfonds in te stellen dat de professional handlingsruimte geeft indien bestaande wet en regelgeving geen adequate oplossing kan bieden. Het gaat om het bieden van concrete ondersteuning in noodsituaties waarmee de inwoner weer grip krijgt op zijn/haar eigen toekomst. Het fonds wordt gedekt door vanuit bestaande repressieve budgetten Wmo en P wet een bedrag van twee keer € 50.000 af te ramen waardoor er € 100.000 beschikbaar komt.</p>	

> **WELKE OVERIGE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?**

Ontwikkeling	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Sociale Zekerheid, gebundelde uitkering (BUIG)	- 550.000	-1.650.000	-1.650.000	-1.650.000	-1.650.000
Herziene begroting Permar 2017	- 146.000				
Rijksvergoeding 2e POL	- 100.000	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Toelichting op de ontwikkelingen

ONDERWERP:	Sociale Zekerheid: BUIG
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 550.000 N voor 2017
<p>BUIG 2017: Het voorlopig beschikbaar gestelde budget voor de Gebundelde uitkering (BUIG) 2017 is € 550.000 lager dan opgenomen in onze begroting. Begroot is € 10,85 miljoen en het voorlopige budget bedraagt € 10,30 miljoen. T.o.v. 2016 ontvangen we zelfs € 600.000 minder. Dit is het gevolg van de laatste aanpassingen aan het nieuwe objectieve verdeelmodel vorig jaar. Het resultaat over 2016 is ruim binnen de begroting gebleven. Het is op dit moment nog niet in te schatten of we met het voorlopig beschikbare budget 2017 uit gaan komen. In ieder geval weten we dat er vanaf 2017 € 87.000 van het budget is ingezet voor omzetting naar formatie en € 100.000 is overgebracht ten gunste van Armoedebestrijding. Bovendien rust er nog een flinke bezuiniging op het budget. Vanaf januari 2016 is een stijgende lijn in het aantal uitkeringen te zien, die ook in 2017 doorzet.</p> <p>BUIG 2018 en verder: In het voorstel van de transformatieopgave zit opgenomen het 'teruggeven' van BUIG-middelen die eerder aan de algemene middelen zijn toegevoegd aan het Sociaal Domein. De BUIG-middelen worden vanaf 2018 dus volledig ingezet binnen programma 6.</p>	

ONDERWERP:	Permar: herziene begroting
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 146.000 nadeel
<p>Bij het publiceren van de eerste versie van de begroting Permar WS 2017 in maart 2016 was nog veel onbekend over de toekomst van Permar per 1 januari 2018. De originele begroting is opgesteld op basis van het uitgangspunt dat 2017 vergelijkbaar zou zijn met 2016. Dit uitgangspunt</p>	

is achterhaald. Inmiddels hebben alle deelnemende gemeenten het besluit genomen om de Gemeenschappelijke Regeling op te heffen en Permar als organisatie per 1 januari 2018 te ontbinden. Dit heeft gevolgen voor de begrote resultaten van 2017. Daarnaast zijn gedurende het jaar nog meer zaken veranderd, c.q. duidelijk geworden.

In de herziene begroting 2017 zijn de volgende effecten verwerkt:

- lagere omzet bij Permar WS en deelnemingen;
- gewijzigde cao's en de gevolgen van gewijzigde wet- en regelgeving;
- minder inhuur personeel vanuit de P-wet;
- verschuiving van reguliere personeelskosten naar externe inhuur;
- overige personele wijzigingen;
- het vervallen van de afschrijvingslasten en dotatie voorziening van het pand;
- de lagere subsidie 'LageInkomensVoordeel' (LIV);
- gewijzigd subsidiebedrag Wsw;
- lagere subsidie voor inzet medewerkers vanuit de P-wet.

De herziene begroting sluit op € 2.905.000 nadelig. Het verschil met de primitieve begroting van € 2.227.000 bedraagt € 678.000 nadelig. Hiervan is het aandeel van Wageningen 21,6% ofwel € 146.000.

ONDERWERP:	Rijksvergoeding 2^e POL
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 100.000
Doordat de tweede POL aan de Bosrandweg leeg staat, krijgen wij als gemeente in 2017 minder inkomsten vanuit het rijk (koppengeld) van ca. € 100.000. De COA beslist over bezetting, hierover zijn we in gesprek. De mate van bezetting wordt gevolgd door het geld dat we hiervoor krijgen.	

> **WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?**

Geen.

> **WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?**

Geen.

> **RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA**

Bedragen in € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Transformatieopgave en overige ontwikkelingen	-796	-1.650	-1.650	-1.650	-1.650
Nieuw beleid	0	0	0	0	0
Ombuigingen	0	0	0	0	0
Voordeel (+) / nadeel (-)	-796	-1.650	-1.650	-1.650	-1.650

PROGRAMMA 7. ONDERWIJS EN EDUCATIE

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Ontwikkeling	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Onderwijshuisvesting		- 4.702	- 4.556	- 4.410	- 4.264

Toelichting op de ontwikkelingen

ONDERWERP:	Onderwijshuisvesting
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	Minimaal € 4.702 (afschrijving in 10 jaar)
<p>Er zijn twee aanvragen ingediend voor uitbreiding van capaciteit door de St. Jozefschool en de Margrietschool. De aanvragen moeten nog beoordeeld worden. Het is daarom nog niet zeker of en hoe deze aanvragen toegekend gaan worden en wat de kosten zullen zijn. Bekend is dat er een recht op eerste inrichting voor de Margrietschool is (€ 32.427 wordt afgeschreven in 10 jaar). Besluitvorming over de aanvragen zal in september 2017 plaatsvinden. Leidt dit tot overige kosten dan nemen we deze op in de begroting voor 2018.</p>	

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Geen.

> WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?

Geen.

> RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	0	-5	-5	-4	-4
Nieuw beleid	0	0	0	0	0
Ombuigingen	0	0	0	0	0
Voordeel (+) / nadeel (-)	0	-5	-5	-4	-4

PROGRAMMA 8. WONEN

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Geen.

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Nieuw beleid	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
sloop gebouw met asbest aan de Van Uvenweg		- 72.600			
verduurzaming gemeentelijk vastgoed	0	0	0	0	0

Toelichting op de voorstellen voor nieuw beleid

ONDERWERP:	Sloop gebouw met asbest Van Uvenweg
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 72.600 (incidenteel nadeel)
Op het binnenterrein tussen de Hyacintenstraat, Narcissenstraat en Floralaan staat een gebouw dat lange tijd verhuurd is aan een duivenvereniging. Het gebouw is in zeer slechte staat en staat nu leeg. Gelet op de slechte staat van het gebouw is slopen een reële optie. In het gebouw is op diverse plekken asbest verwerkt. De buurt heeft aangegeven graag mee te willen denken over een nieuwe inrichting voor dit kleinschalige binnenterrein. Op basis van een recente asbestinventarisatie worden de kosten voor asbestsanering en sloop geraamd op € 72.600 exclusief btw.	

ONDERWERP:	Verduurzaming gemeentelijke vastgoed
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 2,0 miljoen tot en met 2030 (budgetneutraal)
<p>Wageningen heeft als doelstelling om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Om dit te bereiken en het goede voorbeeld te geven door ons eigen vastgoed te verduurzamen heeft uw raad in april 2015 de reserve Revolving Fund Verduurzaming Vastgoed (RFVV) ingesteld. U bent echter niet akkoord gegaan met de door ons voorgestelde beleidswijziging, om de opbrengst van de verkoop van gemeentelijk vastgoed in deze reserve te storten. De plannen waren destijds nog niet voldoende concreet en daarnaast ontbrak een financiële onderbouwing. In 2016 heeft Hellemans–Unica in opdracht van ons een plan van aanpak opgesteld met concrete verduurzamingmaatregelen voor negen gemeentelijke panden. Op basis hiervan is geconstateerd dat in totaal € 3,5 miljoen geïnvesteerd moet worden aan verduurzamingmaatregelen voor deze negen panden. Na aftrek van de beschikbare bedragen in het reguliere onderhoudsbudget (MOP) en aangemelde vervangingsinvesteringen tot en met 2021 is er aanvullend nog een bedrag nodig van € 2,6 miljoen euro tot 2029. De reserve RFVV bedraagt €0,6 miljoen. Na aftrek van de beschikbare budgetten resteert een tekort van ca. € 2,0 miljoen. Dit betekent dat zonder extra middelen de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn niet wordt gehaald.</p> <p>Het hoogste ambitieniveau (energetisch optimum of energieneutraal) in verduurzaming van negen panden is alleen mogelijk als er, naast de inzet van vervangingsinvesteringen, het meerjaren onderhoud budget en de reserve Revolving Fund Verduurzaming Vastgoed (RFVV), nog een aanvullend budget van € 2,0 miljoen beschikbaar komt. Dit kan volgens ons door het versneld verkopen van gemeentelijke gebouwen. Door de opbrengst van de energiebesparing in de RFVV te storten wordt het geld revolverend ingezet en komt het in de toekomst ten goede aan verdere verduurzaming. Nadat de verduurzaming is afgerond wordt het restant van het RFVV teruggestort in het Kapitaal zonder bestemming. Dit betekent dat we de komende jaren niet, zoals gebruikelijk, de opbrengsten van verkoop van vastgoed in het Kapitaal zonder bestemming storten. Voor de begroting heeft dit geen effect aangezien de opbrengst van te verkopen vastgoed niet in de exploitatiebegroting zijn geraamd. Het betreft echter wel een beleidswijziging. Wij gaan er van uit dat de opbrengst van de drie nog te verkopen panden aan de Boterstraat ook in het RFVV gestort wordt. Als dit voorstel niet doorgaat levert de verduurzaming vastgoed een extra last op voor de begroting of leidt dit tot een lagere ambitie.</p>	

> WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Vastgoed VVI's	111.708	39.004	38.195	27.068	14.764

Toelichting op de ombuigingen

ONDERWERP:	Vastgoed
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	111.708 voordeel in 2017 39.004 voordeel in 2018 38.195 voordeel in 2019 27.068 voordeel in 2020 14.764 voordeel in 2021
Het temporiseren van een aantal vervangingsinvesteringen die enkele jaren uitgesteld kunnen worden binnen het gemeentelijke vastgoed, leidt tot een voordeel op de kapitaallasten van € 111.708 in 2017 aflopend naar € 14.764 in 2021.	

> **RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA**

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	0	0	0	0	0
Nieuw beleid	0	-73	0	0	0
Ombuigingen	112	39	38	27	15
Voordeel (+) / nadeel (-)	112	-34	38	27	15

PROGRAMMA 9. SPORT EN CULTUUR

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Meerkosten Marijkeweg sporthal KV 907k		-72.662	- 71.202	- 69.744	- 68.285

Toelichting op de onderwerpen

ONDERWERP:	Nieuwbouw sporthal KV Wageningen
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 72.662 (structureel nadeel)
Bij de aanbesteding van de nieuwe sporthal op de Marijkeweg is gebleken dat het niet mogelijk is om de sporthal te realiseren binnen het door de raad in 2015 vastgesteld budget. De hogere kosten worden met name veroorzaakt door een stijging van de bouwkostenindex (5%), de aanbestedingsindex (15%) en krapte op de arbeidsmarkt. Op basis van de huidige inschatting bedragen de extra incidentele kosten € 825.000 exclusief btw (€ 894.300 inclusief btw).	

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Nieuw beleid	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Planvorming Olympiahall	0				

Toelichting op de voorstellen voor nieuw beleid

ONDERWERP:	Planvorming Olympiahall
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 35.000 (incidenteel nadeel met dekking)
De Olympiahall wordt medio 2018 buiten gebruik gesteld als de nieuwe sporthal Marijkeweg in gebruik is genomen. Om de bestemmingsplanwijzing tijdig klaar te hebben moet in 2017 gestart worden met de planontwikkeling. Voorgesteld wordt om enkele scenario's uit te werken in de vorm van een massastudie met een financiële doorrekening. Op basis hiervan kan een voorkeursscenario worden bepaald. De incidentele in- en externe kosten bedragen € 35.000.	
Dekking wordt gevonden uit de reserve grondexploitatie.	

> WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?

Geen.

> RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	0	-73	-71	-70	-68
Nieuw beleid	0	0	0	0	0
Ombuigingen	0	0	0	0	0
Voordeel (+) / nadeel (-)	0	-73	-71	-70	-68

PROGRAMMA 10. VEILIGHEID

Er zijn geen bijzonderheden in dit programma.

PROGRAMMA 11. TRANSPARANTE OVERHEID

Er zijn geen bijzonderheden in dit programma.

PROGRAMMA 12. ALGEMENE DEKKING EN ONVOORZIEN

> WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN ER IN DIT PROGRAMMA?

Ontwikkeling	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkeling loonkosten	- 160.000	- 160.000	- 160.000	- 160.000	- 160.000
Wet normalisering rechtspositie ambtenaren			- 75.000		
Algemene uitkering na decembercirculaire	203.165	250.112	243.321	245.432	247.203
Stelpost oormerking taakmutaties in decembercirculaire	- 165.880	- 195.301	- 186.291	- 186.291	- 186.291
Hogere opbrengst precariobelasting op kabels en leidingen	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Reservering deel opbrengst precario	-600.000	-700.000	-800.000	-900.000	-1.000.000

Toelichting op de ontwikkelingen

ONDERWERP:	Ontwikkeling loonkosten
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 160.000 nadelig vanaf 2017
<p>Vanuit goed werkgeverschap en zoals de CAO dat van ons vraagt, hebben we de functies die forse veranderingen hebben ondergaan in 2017 aangepast aan de werkelijkheid en opnieuw geëvalueerd. Dit heeft in een aantal gevallen geleid tot opwaardering. Verder heeft het ABP voor verbetering van de dekkingsgraad de pensioenpremies verhoogd met ingang van 1 januari 2017. Het werkgeversdeel stijgt met circa 13% ten opzichte van de begroting 2016 en ten opzichte van wat wij in de begroting hebben opgenomen. In deze kadernota gaan we ervan uit dat het rijk de verhoging van de premies compenseert. Dit wordt bekend bij de meicirculaire.</p>	

ONDERWERP:	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WRNA)
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	2019: € 75.000 (nadeel)
<p>De besluitvorming dat ambtenaren onder het reguliere arbeidsrecht komen te vallen per 1/1/2020 is afgerond. De invoering is omvangrijk en brengt kosten met zich mee. Het ministerie van BZK adviseert kosten op te nemen voor ICT aanpassingen, begeleiding, advies, scholing en aanpassingen in de administratieve organisatie. Bij de berekening van deze kosten is uitgegaan van het middenscenario dat BZK recent over de invoeringskosten heeft gepubliceerd. De organisatie bereidt de invoering in de komende jaren voor.</p>	

ONDERWERP:	Algemene uitkering na decembercirculaire
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	Tussen € 203.165 en € 250.112 structureel voordeel vanaf 2017
<p>In de decembercirculaire zijn diverse structurele bijstellingen, zowel in de maatstaven als in taakmutaties. Hier staan de effecten voor 2017 en verder</p>	

ONDERWERP:	Stelpost oormerking taakmutaties in decembercirculaire				
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	Tussen € 165.880 en € 195.301 structureel nadeel vanaf 2017				
<p>De bijstellingen voor de taakmutaties in de decembercirculaire zijn als volgt:</p>					
	2017	2018	2019	2020	2021
Armoedebestrijding onder ouderen	8.657	9.010			

Armoedebestrijding kinderen	128.155	128.155	128.155	128.155	128.155
decentralisatie jeugdzorg	29.068	58.136	58.136	58.136	58.136
Totaal	165.880	195.301	186.291	186.291	186.291

We laten deze middelen ten gunste komen van de Transformatieopgave en daarom zijn ze hier opgenomen als negatieve stelpost.

ONDERWERP:	Precariobelasting kabels en leidingen					
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	Zie onder					
<p>Met ingang van 1-1-2016 heft de gemeente precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen. In de begroting is voorzichtigheidshalve uitgegaan van een opbrengst van € 400.000. In werkelijkheid bedraagt de opbrengst naar verwachting € 1,5 miljoen. Per saldo is de verwachte opbrengst dus circa € 1,1 miljoen hoger dan begroot.</p> <p>We willen de verwachte extra opbrengst niet geheel ten gunste van de exploitatie brengen, maar een oplopend deel reserveren. Daar zijn diverse redenen voor. Ten eerste is bekend dat deze precario per 2022 eindigt. Vanaf 2022 vervalt de opbrengst dus volledig. Ten tweede moeten we er rekening mee houden dat de precario juridisch wordt aangevochten door de bedrijven die worden aangeslagen. We zijn ervan overtuigd dat we de precario rechtmatig kunnen opleggen, maar 100% zekerheid bestaat niet. Zolang niet geheel zeker is dat de opbrengst gerealiseerd wordt, willen we een veiligheidsmarge inbouwen door een deel van de verwachte opbrengst te reserveren. Alles bijeen stellen we dit voor:</p>						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
verwachte extra precario	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	0
storting in reserve precario	-600.000	-700.000	-800.000	-900.000	-1.000.000	0
ten gunste van saldo begroting	500.000	400.000	300.000	200.000	100.000	0
<p>De begroting 2018-2021 reikt niet verder dan 2021, maar vanaf 2022 vervalt wettelijk de gehele precariobelasting op kabels en leidingen en daarmee vanaf 2022 dus ook de in onze begroting al langer geraamde opbrengst van € 4 ton. In de kadernota 2018 zullen we voorstellen de reserve precario in te zetten om de € 4 ton nadeel vanaf 2022 af te bouwen.</p>						

> WELK NIEUW BELEID STELLEN WE VOOR?

Nieuw beleid	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Formatie-uitbreiding Griffie	- 8.825	- 8.825	- 8.825	- 8.825	- 8.825
Organisatie-ontwikkeling	-75.000				

Toelichting op de voorstellen voor nieuw beleid

ONDERWERP:	formatie-uitbreiding Griffie
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 8.825 per jaar
<p>In 2016 is de Griffie gestart met de invoering van een nieuwe vergaderwijze. Halverwege 2016 is de stand opgemaakt van de extra werkzaamheden van de nieuwe vergaderwijze t.o.v. het oude systeem. Hieruit blijkt dat de raadsadviseurs gemiddeld 4 uur per week extra tijd nodig hebben om de werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren. Bij voortzetting van de Politieke avonden volgens de nieuwe vergaderwijze is vanaf 2017 4 uur per week formatie-uitbreiding nodig. Kosten daarvoor bedragen ca. € 8.825 per jaar. Dit is voorgelegd aan het Presidium.</p>	

ONDERWERP:	Organisatie-ontwikkeling
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 75.000 (N) eenmalig voor 2017
<p>Dit voorstel hangt direct samen met het voorstel tot aanpassing van de managementstructuur (zie onder bij Ombuigingen).</p> <p>De samenleving verandert. Democratie, de rol van de overheid en haar democratische organen</p>	

krijgen (deels) een andere inhoud. Inwoners, instellingen en overheid zoeken opnieuw naar gedeelde normen, waarden, rollen enz. Deze zoektocht vraagt in elk geval van ons als college en organisatie creativiteit, durf en doorzettingsvermogen. Het college heeft zich daarom expliciet uitgesproken over zijn bestuursstijl. In navolging daarvan hebben we in de organisatie in de afgelopen periode stappen gezet om de werkwijze meer aangehaakt te krijgen bij de gewenste bestuursstijl. Op een groot aantal dossiers leidde dit daadwerkelijk tot een andere aanpak en ook tot andere vormen van ondersteuning vanuit de gemeentelijke organisatie. Deze ontwikkeling smaakt naar meer. Op dit moment werken we aan een andere rolname van zowel medewerkers (meer zelfstandig) als leidinggevend (meer faciliterend). Om deze ontwikkelingen door te maken, te begeleiden en actief in beweging te zetten, vragen we eenmalig een ontwikkelbudget van € 75.000.

> WELKE OMBUIGINGEN STELLEN WE VOOR?

Onderwerp	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Aanpassing managementstructuur		399.000	419.000	419.000	419.000
Verlaging exploitatiebudget automatisering		40.000	40.000	40.000	40.000
Vrijval I-reserve	278.000				
Vrijval reserve frictiekosten	355.000				
Vpb	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Effecten digitalisering	20.000	45.000	45.000	45.000	45.000
Telefonie		15.000	15.000	15.000	15.000

Toelichting op de ombuigingen

ONDERWERP:	Aanpassing managementstructuur
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 399.000 voor 2018, daarna € 419.000 structureel
Bij de doorontwikkeling van de organisatie werken we aan een organisatie die lenig kan inspelen op veranderende omstandigheden en rollen. We willen bovendien een organisatie zijn die met stad en bestuur werkt aan dezelfde doelen. Hier hoort wat ons betreft een organisatie bij met meer eigenaarschap en verantwoordelijkheid bij de medewerkers en minder (concern-) management. In de beginfase van deze doorontwikkeling starten we meteen met het benutten van de natuurlijke momenten die er ook al zijn. De insteek is dat wij deze ontwikkeling doorvoeren zonder frictiekosten.	

ONDERWERP:	Verlaging exploitatiebudget Automatisering
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 40.000 2018 en verder
We verlagen het exploitatiebudget Automatisering. De besparing realiseren we vooral door planmatiger om te gaan met IT projecten en de flexibele schil die we voor deze projecten inzetten.	

ONDERWERP:	Vrijval I reserve
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	2017: € 278.000
De projecten uit het informatiseringsplan zijn volledig afgerond en er liggen geen claims meer op deze reserve. Deze reserve kan dus vrijvallen.	

ONDERWERP:	Reserve frictiekosten
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	2017: € 355.000
Op deze reserve rusten geen claims meer. Deze reserve kan dus vrijvallen.	

ONDERWERP:	Vpb
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 100.000 2017 en verder
Vanaf 2016 is de vennootschapsbelasting voor gemeenten (Vpb) van toepassing. In 2015 is voor het mogelijke financiële effect hiervan in de begroting een structureel bedrag opgenomen van € 100.000. Dit bedrag was een aanname op basis van wat op landelijk niveau als totale effect was berekend. Wij stellen voor dit bedrag af te ramen in de begroting, enerzijds omdat op basis van de verwachte uitkomst van 2016 sprake is van een zeer geringe belastingplicht en anderzijds	

omdat naar onze mening de kosten ten laste van de exploitaties dienen te komen waar deze Vpb-plicht wordt veroorzaakt.

ONDERWERP:	Effecten digitalisering
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 20.000 in 2017 € 45.000 vanaf 2018
Vanuit het streven naar circulariteit dringen we het papiergebruik zoveel mogelijk terug en maken we meer en meer gebruik van digitale middelen. Dit heeft al eerder tot besparingen geleid en leidt nu opnieuw tot een structurele besparing op drukwerk en abonnementen.	

ONDERWERP:	Telefonie
FINANCIEEL EFFECT OP BEGROTING:	€ 15.000 vanaf 2018
In 2018 besteden we de mobiele telefonie opnieuw aan. Dit zal leiden tot een structurele besparing vanaf 2018.	

> RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMST PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Bedrag 2021
Ontwikkelingen	377	295	122	99	1
Nieuw beleid	-84	-9	-9	-9	-9
Ombuigingen	753	599	619	619	619
Voordeel (+) / nadeel (-)	1.046	885	732	709	611

RECAPITULATIE FINANCIËLE UITKOMSTEN

bedragen x € 1.000	Primitieve begroting 2017 *			Begroting per 13 april 2017**		
Omschrijving Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Bereikbaarheid	1.757	4.476	-2.719	1.757	4.476	-2.719
2. Economische ontwikkeling	3.737	4.037	-300	2.049	2.635	-586
3. Ruimtelijke ontwikkeling	1.645	6.556	-4.911	3.337	7.938	-4.602
4. Milieu	6.996	7.117	-121	6.996	7.117	-121
6. Sociale cohesie	12.333	39.667	-27.334	12.333	39.759	-27.426
7. Onderwijs en educatie	329	4.932	-4.603	329	4.932	-4.603
8. Wonen	1.457	1.778	-321	1.457	1.778	-321
9. Sport en cultuur	1.432	7.247	-5.815	1.432	7.247	-5.815
10. Veiligheid	0	1.735	-1.735	0	1.735	-1.735
11. Transparante overheid	689	2.761	-2.072	689	2.761	-2.072
12. Algemene dekkingsmiddelen	63.626	13.695	49.931	63.643	13.644	49.999
Sub-totaal programma's	94.001	94.001	0	94.023	94.023	0
bedragen x € 1.000	Wijzigingen Kadernota 2017			Begroting 2017 na Kadernota 2017		
Omschrijving Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Bereikbaarheid	0	6	-6	1.757	4.483	-2.726
2. Economische ontwikkeling	0	25	-25	2.049	2.660	-611
3. Ruimtelijke ontwikkeling	0	-60	60	3.337	7.878	-4.542
4. Milieu	0	-15	15	6.996	7.102	-106
6. Sociale cohesie	-650	146	-796	11.683	39.905	-28.222
7. Onderwijs en educatie	0	0	0	329	4.932	-4.603
8. Wonen	0	-112	112	1.457	1.666	-209
9. Sport en cultuur	-35	-35	0	1.397	7.212	-5.815
10. Veiligheid	0	0	0	0	1.735	-1.735
11. Transparante overheid	0	0	0	689	2.761	-2.072
12. Algemene dekkingsmiddelen	1.936	890	1.046	65.579	14.534	51.045
Sub-totaal programma's	1.251	845	406	95.274	94.868	406
* Begroting 2017 zoals vastgesteld door de Gemeenteraad op 7 november 2016.						
** Begroting 2017 inclusief door de Gemeenteraad vastgestelde en administratieve begrotingswijzigingen.						